

Safety & Security - **Een verbonden Crisiscentrum** - Risk & Crisis
2018 in een notendop

Verbondenheid

Voeling hebben met wat er gebeurt binnen onze huidige samenleving; de globalisering, de digitalisering, de complexiteit van veiligheidsproblematieken, de verhoogde vraag naar veiligheid door het vermijden van risico's. Een structuur uitbouwen die rekening houdt met de evoluties in de maatschappij. Versterken van de wisselwerkingen binnen het ecosysteem van de veiligheid. In 2018 ging het Crisiscentrum verbintenissen aan om een optimaal antwoord te kunnen bieden op de dagelijkse uitdagingen op vlak van veiligheid, risico's en crisissen in onze samenleving.

Dankzij de directeurs en alle medewerkers is het Crisiscentrum er in geslaagd om zich te reorganiseren. Ik zou al mijn medewerkers hiervoor persoonlijk willen bedanken. Vandaag ontwikkelt onze organisatie zich om haar kernopdrachten nog beter te vervullen en nieuwe opdrachten aan te nemen zoals de verwerking van passagiersgegevens (PNR) of het internationale beheer van een crisis.

We hebben gedurende deze tijd niet ingeboet op de permanente beschikbaarheid die men van het Crisiscentrum verwacht. Sinds 2017 waren we dan ook actief tijdens verschillende crisismomenten op verschillende domeinen (terro, cyber, seveso, enz) en coördineerden we de veiligheid van twee NAVO-toppen van enorme omvang en tal van andere evenementen.

In dit activiteitenverslag van 2018 ontdekt u onze acties, verwezenlijkingen en projecten vanuit de invalshoek van de risicocyclus. Het Crisiscentrum treedt in elke fase van deze cyclus op voor een globale aanpak van de veiligheid.

Het Crisiscentrum heeft een nieuw logo dat symbool staat voor deze structurele integratie van de risicocyclus in onze interne werking en onze centrale coördinerende rol van de veiligheid in België. Deze neutrale en gezamenlijke rol is noodzakelijk voor de coördinatie van evenementen, incidenten en crisissen. De boodschap die we in de verf willen zetten en willen uitdragen ten aanzien van onze partners is: het Crisiscentrum stelt zijn personeel, zijn infrastructuur en zijn know-how ter beschikking van iedereen voor een gezamenlijk crisisbeheer. Het Crisiscentrum coördineert en treedt niet in de plaats van zijn partners die specialist zijn op hun terrein. Samen slagen wij erin te waken over ieders veiligheid.

Het aangaan van verbindingen ging voor het Crisiscentrum gepaard met innovatie. Om te voldoen aan de noden van zijn partners en van de bevolking ontwikkelt het Crisiscentrum moderne en unieke technologische instrumenten om het crisisbeheer te faciliteren. Innovaties die in 2018 hebben plaatsgevonden:

- België is met BelPIU één van de eerste lidstaten van de EU die beschikt over een passagiersinformatie-eenheid;
- het veiligheidsportaal ICMS werd bij elke crisis gebruikt;
- de GeoNavoTool heeft een e-Gov Award gekregen voor een technologische innovatie van het jaar;
- een Eretrofee voor een belangrijke innovatie in de aanpak van het alarmeren van de bevolking werd uitgereikt aan BE-Alert.

De rol van het Crisiscentrum is ook om de impact van een noodsituatie te beperken. Naast een financiële, milieu- of maatschappelijke impact vertaalt de impact van een noodsituatie zich ook en vooral in menselijk lijden. Verbonden zijn, betekent ook dat elke veiligheidsactor het ultieme doel van ons dagelijkse werk niet uit het oog mag verliezen: beschermen en redden van levens. Als Crisiscentrum kunnen wij de ontwikkeling van weerbaarheid in onze samenleving alleen maar aanmoedigen en ondersteunen. Het Crisiscentrum zet zich al talrijke jaren samen met zijn partners hiervoor in. Ook u kan actief bijdragen tot het verhogen van onze weerbaarheid als maatschappij als onderdeel van een geïntegreerde en integrale veiligheidsinfrastructuur. Verbondenheid is een must.

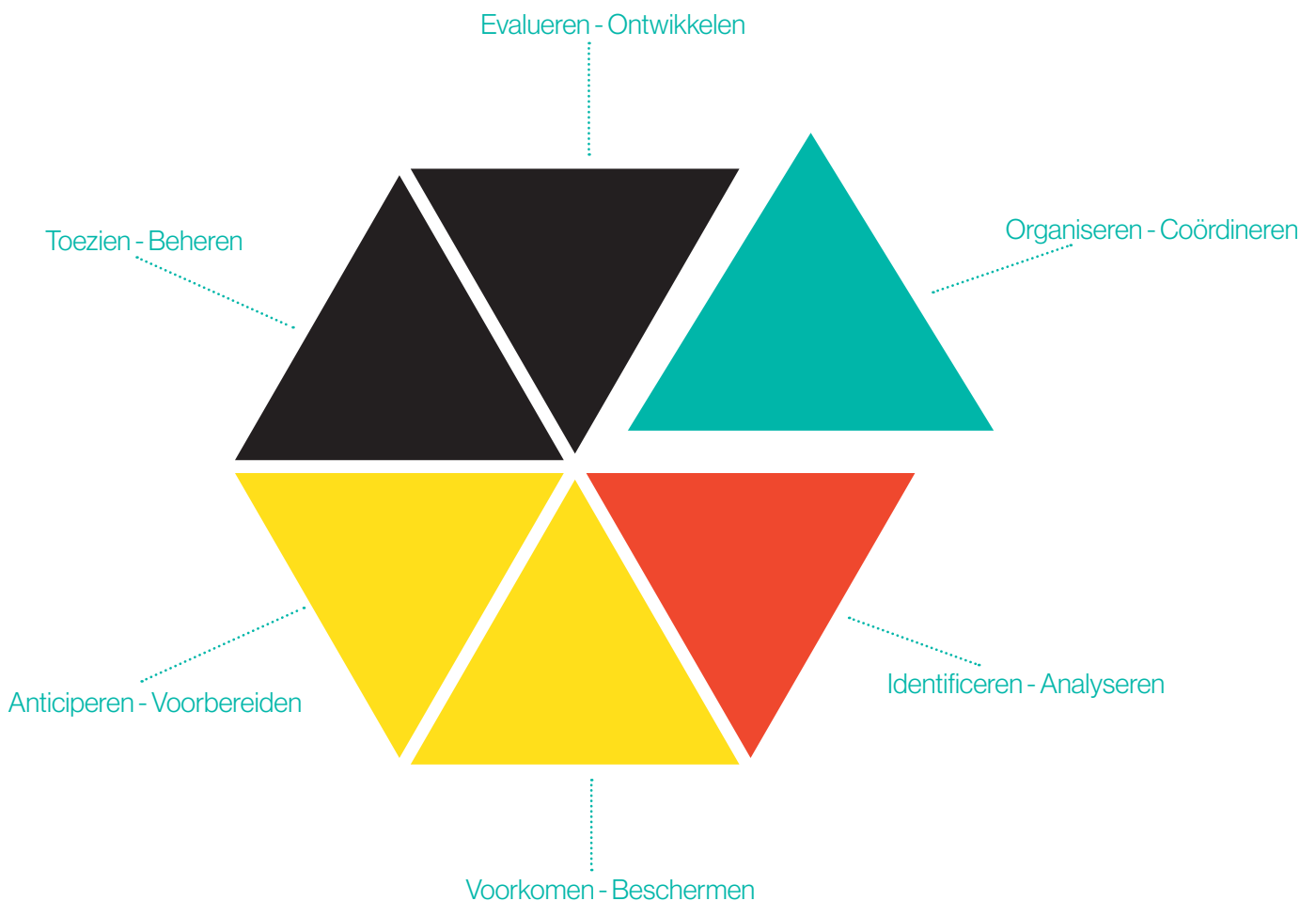
Bart RAEYMAEKERS
Directeur-generaal van het Crisiscentrum

De uitdagingen van vandaag en morgen aangaan

Het Crisiscentrum is opgericht in 1988 en ondergaat in 2018 een grote evolutie op het vlak van zijn interne organisatie en zijn opdrachten. Om het hoofd te bieden aan de risico's en crisissen waarmee onze samenleving wordt geconfronteerd, past het Crisiscentrum zich aan en volgt het al 30 jaar de evoluties ervan op de voet om een maximale respons te kunnen bieden.

Een nationaal Crisiscentrum dat voeling heeft met de bestaande situaties binnen onze samenleving zorgt voor een efficiënte coördinatie van het risico- en crisisbeheer. Door zijn voortdurende evolutie waakt het Crisiscentrum 24u/7d, samen met zijn partners, over de veiligheid van iedereen.

De dagelijkse acties, verwezenlijkingen en projecten van het Crisiscentrum sluiten in 2018 aan op een risicocycclus voor een globale veiligheidsaanpak.

Organiseren - Coördineren

- 51 nieuwe medewerkers
- 1 e-Gov Award voor een technologische innovatie
- 3 nieuwe interne diensten

Meer personeel en infrastructuur

2018 zal het jaar zijn dat er een nieuwe wind waait door het Crisiscentrum: er zijn 51 nieuwe medewerkers ter versterking aangeworven of gedetacheerd. Zij zijn allemaal opgeleid voor de opdrachten en specifieke taken van het Crisiscentrum. Het Crisiscentrum kan in totaal rekenen op 148 mannen en vrouwen die zich dagelijks inzetten voor de veiligheid.

Er zijn budgetten vrijgemaakt voor de versterking van het personeel, de modernisering van de infrastructuur en de digitalisering van de organisatie.

Het Crisiscentrum heeft in samenwerking met het Nationaal Geografisch Instituut (NGI) en Astrid de GeoNavoTool ontwikkeld. Met deze nieuwe tool kan tijdens regelmatige internationale Toppen in ons land een rechtstreekse cartografische follow-up worden verzekerd van de verplaatsingen van de VIP's, zoals dat voor de eerste keer het geval was tijdens de Navo-top van juli 2018. Deze technologische innovatie is beloond met de eGov Awards in de categorie "Samenwerking": een erkenning voor de digitalisering van het Crisiscentrum en voor het belang van een nauwe samenwerking tussen alle veiligheidsactoren gecoördineerd bij het Crisiscentrum.

De evolutie van het Crisiscentrum is ook te zien in zijn organisatie en zijn infrastructuur. Veiligheidsprocedures zijn aangepast en de technische infrastructuur is versterkt. Er is ook gestart met de verhoogde beveiliging van het personeel, de gegevens en de infrastructuur: beveiliging van het onthaalsas, uitrustingen voor de nieuwe crisissalen, verhoogde sensibilisering van het personeel voor de veiligheid en voor het beheer van geclassificeerde documenten.

Drie nieuwe interne structuren

In 2018 onderging het Crisiscentrum een reorganisatie om de huidige uitdagingen aan te gaan. De opdracht van strategische coördinatie wordt nog meer geoperationaliseerd. Er zijn nieuwe diensten opgericht voor de nieuwe risico's: de integratie van essentiële partners in het Crisiscentrum wordt gerealiseerd.

Oprichting CBRNe-expertisecentrum

Pandemieën, ernstige industriële ongevallen in chemische of nucleaire installaties en terroristische aanvallen met chemische, biologische, radiologische of nucleaire stoffen desgevallend gekoppeld aan het gebruik van explosieven (CBRNe), zijn voorbeelden van noodsituaties die een strategische en operationele coördinatie vereisen tussen alle actoren, in het kader van multidisciplinaire noodplannen die op nationaal niveau worden uitgewerkt.

Om aan deze behoeften te voldoen, is een CBRNe-expertisecentrum opgericht, waarbij de coördinatoren van het Crisiscentrum nauw samenwerken met experts van operationele diensten, kenniscentra en trainingscentra, op nationaal en internationaal niveau.

In 2018 heeft het CBRNe-centrum deelgenomen aan een oefening in het kader van het Europese eNOTICE project. Twee projecten werden ook gestart: een nationale doctrine rond de operationalisering en de multidisciplinaire operationele werking op het terrein binnen het CBRNe terrorisme noodplan en de uitwerking van een multidisciplinaire opleiding CBRNe awareness.

Op internationaal niveau participeert het centrum in de CBRNe actieplannen van de Europese Unie en de NAVO, en werd deelgenomen aan diverse CBRNe workshops en expertmeetings. Daarnaast werd het EU project Bullsesy goedgekeurd, dat aangestuurd wordt door het Crisiscentrum, en zich richt op procedures en opleiding van eerste intervenanten met betrekking tot Biologische of Chemische terrorisme gerelateerde noodsituaties.

Operationalisering BelPIU

In de strijd tegen het terrorisme en de georganiseerde criminaliteit (drugssmokkel, industriële spionage, ontvoering, moord...) speelt ook de analyse van de passagiersgegevens een rol voor het in kaart brengen van verdachte reisbewegingen, het verzamelen van bewijsmateriaal en het oprollen van criminele netwerken.

België heeft als één van de eerste EU-lidstaten een operationele passagiersinformatie-eenheid conform de Europese richtlijn betreffende de verwerking van passagiersgegevens. De BelPIU werd in 2018 volledig geïntegreerd in het Crisiscentrum als een nieuwe pijler.

In 2018 heeft BelPIU aangetoond dat het een essentiële coördinerende rol heeft tussen de 4 betrokken partners (Veiligheid van de Staat, federale politie, militaire inlichtingendienst en Douane). Zo konden onder meer drugskoeriers opgepakt en voorgeleid worden, werden personen die gekend zijn als Foreign Terrorist Fighters onderworpen aan controles, werden personen in het kader van mensensmokkel gestopt en vermeed de BelPIU tijdens de zomermaanden verschillende parentale ontvoeringen. De passagiersscreening leverde bovendien een grote meerwaarde voor het inlichtingenwerk in het kader van terrorisme en radicalisering.

Oprichting "International Crisismanagement Cell"

De Ministerraad van 28 juni 2018 heeft beslist een structuur op te zetten om de voorbereiding te verzekeren van het nationale risico- en crisisbeheer om efficiënt en effectief aan internationaal crisismanagement bij te dragen.

Het Crisiscentrum vertegenwoordigt ons land binnen de EU en de NAVO voor noodplanning en crisismanagement. Binnen het Crisiscentrum is daarom de International Crisismanagement Cell (ICC) opgericht: een multidisciplinaire cel die in staat zal moeten zijn om beleidsvoorstellen te formuleren en de beslissingen uit te voeren.

In 2018 heeft de ICC aan de internationale PACE18 oefening deelgenomen. Dit was een meerdaagse oefening die georganiseerd werd door de Raad van de Europese Unie in samenwerking met de NAVO en die impact had op een 25 tal landen. De ICC heeft ook deelgenomen aan oefeningen van het Euro-Atlantic Disaster Response Coordination Centre (EADRCC). De oefeningen lieten toe om kennis te nemen van de internationale crisiswerking en contacten te leggen met internationale partners.

Identificeren - Analyseren

- 67 risicoscenario's geanalyseerd door een honderdtal deskundigen
- Risico's in kaart gebracht volgens 4 impactcategorieën
- Analyse en aanpak "hybride dreigingen"

Risico's identificeren

Om maximaal te voorkomen dat crisissen zich voordoen of om hun impact op onze samenleving zo veel mogelijk te beperken, is het essentieel om de risico's te kennen die tot dit soort situaties kunnen leiden. Ze moeten geïnventariseerd worden, en wanneer hun impact geografisch afgebakend is, moeten ze gelokaliseerd worden.

Het doel van de nationale risicoanalyse is het ontwikkelen van een omvattende visie inzake nationaal risicobeheer. Hierbij moet worden benadrukt dat de door de Europa gevraagde risicobeoordeling niet beperkt is tot de (federale) bevoegdheden van FOD Binnenlandse Zaken.

Voor deze risicoanalyse is er een methodologie ontwikkeld en toegepast die eveneens relevant en bruikbaar is in de toekomstige fasen van de risicomanagementcyclus. De identificatie van de risico's werd georganiseerd via 4 thematische panels : natuurlijke, technologisch-economische, man-made en gezondheidsrisico's. In totaal, over de verschillende thematische panels heen, hebben een 100-tal externe experts in allerlei specifieke domeinen hun medewerking verleend.

Nieuw daarbij is vooral de beoordeling van risico's op korte én op lange termijn (2050) om de impact van klimaatverandering in rekening te brengen. Hiermee is een belangrijke basis gelegd waarop het veiligheidsbeleid verder zal kunnen bouwen.

Cruciale risico's voor België

In totaal zijn er door de thematische panels 67 risicoscenario's beoordeeld die, indien ze voorvallen, een impact op België hebben. Op basis van die beoordeling zijn de cruciale risico's zichtbaar geworden, zoals de risico's verbonden aan invasieve exoten, grote informatica criminaliteit, de resistente bacteriën of de elektrische black-out. De risico's kunnen opgesplitst worden in 4 verschillende impactcategorieën, namelijk de risico's die een grote impact hebben op menselijk, maatschappelijk, financieel vlak of het vlak van milieu. Om de cruciale risico's te bepalen is de globale impact over de verschillende impactcategorieën heen geëvalueerd.

Door de in kaart gebrachte risico's kan het Crisiscentrum samen met zijn partners tot actie overgaan op alle niveaus van de risicocycclus ter verbetering van de preventieve maatregelen (om te vermijden dat het risico terugkomt of de impact ervan te verminderen), de noodplannen en -procedures (meer in lijn met de realiteit van het risico) en het crisisbeheer (gebaseerd op een betere kennis van de mogelijke impact).

Aanpak "hybride dreigingen"

Werd het cyberrisico al eerder geïdentificeerd als een mogelijke bedreiging van de vitale belangen van het land of de essentiële behoeften van de bevolking, dan hebben we intussen kunnen vaststellen dat dit deel uitmaakt van een nog groter en complexer verhaal van de hybride dreiging. Het Crisiscentrum identificeerde deze hybride dreigingen als een nationaal risico en nam reeds de eerste noodzakelijke coördinerende initiatieven. Het Crisiscentrum zal in dit verband met diverse sleutelpartners verder nadenken op welke manier multidisciplinair kan worden samengewerkt rond desinformatie en economische beïnvloeding.

Voorkomen - Beschermen

- Meer dan 1.250 gecoördineerde (inter)nationale evenementen
- Bijna 1.800 VIP's en beschermde personen
- Nucleair: 973.400 brochures, 10.953 familiale noodplannen opgesteld en 643.399 doosjes jodiumtabletten verdeeld

Dagelijkse bescherming

Door zijn centrale rol bij de coördinatie van alle actoren van de veiligheid kan het Crisiscentrum dagelijks zijn beschermingsopdracht optimaal verzekeren ten aanzien van de VIP's, bedreigde personen, instellingen en grote evenementen, alsook het crisisbeheer.

In 2018 kregen in totaal 1.650 VIP's en 141 dossiers over personen die bedreigd zijn bij de uitoefening van hun functie (inclusief 54 nieuwe dossiers), specifieke beschermingsmaatregelen.

Naast de gewone of buitengewone Europese Toppen in het kader van de BREXIT heeft het Crisiscentrum in 2018 meer dan 71 internationale vergaderingen en 1.101 evenementen voorbereid en beheerd op het vlak van openbare orde, zoals:

- de NAVO-Top in juli en de ASEM meeting in oktober
- het staatsbezoek van de Australische Gouverneur-generaal in juni en van de Franse President in november
- 76 autorallywedstrijden die in België hebben plaatsgevonden
- de verkiezingen van 14 oktober en de plechtigheden van 11 november
- de eindejaarsfestiviteiten

Tijdens de jaarlijkse NAVO-Top in juli 2018 zijn in totaal 38 staatshoofden en regeringsleiders en een twintigtal delegaties op ministerieel niveau samengekomen in Brussel. Voor het goede verloop van dit evenement heeft het Crisiscentrum veel geïnvesteerd in tijd en personeel: een vijftigtal thematische vergaderingen met de partners verspreid over verschillende maanden, een multidisciplinaire beleidscel die gedurende 30 uur operationeel was, enz. Het Crisiscentrum trad daarbij op als coördinator waarbij elk van de diensten handelde binnen haar domein van expertise, en in het bijzonder in excellente samenwerking met Politie Brussel en de Federale Politie.

Bescherming en omkadering vitale infrastructuur en diensten

Het Crisiscentrum ziet als coördinator inzake kritieke infrastructuur toe op de implementatie, de evaluatie en de verbetering van verschillende juridische kaders ter zake. In 2018 heeft het Crisiscentrum toezicht gehouden op de wijziging van de wet van 1 juli 2011 betreffende de beveiliging en de bescherming van de kritieke infrastructuur. De uitgevoerde wijzigingen strekken ertoe de wet aan te passen aan de vastgestelde praktijken op het terrein. Het zal voortaan bijvoorbeeld mogelijk zijn om, per sector of deelsector, aan de exploitanten van kritieke infrastructuur op te leggen dat zij (bovenop een interne veiligheidsplan) een intern noodplan moeten opstellen.

Het Crisiscentrum heeft in 2018 eveneens bijgedragen tot de opstelling van talrijke wettelijke of reglementaire ontwerpen die verband houden met deze materie en die aangestuurd worden door andere departementen: inzake screenings, veiligheid van de informatie, in de deelsector van de elektriciteit of in die van de luchtvaart.

Op internationaal niveau heeft het Crisiscentrum in 2018 gezorgd voor de opstelling en de ondertekening van een bilateraal akkoord met het groothertogdom Luxemburg voor de aanduiding van een Europese infrastructuur tussen België en Luxemburg, gevestigd in België, in de transportsector. Het heeft ook bijgedragen aan de opstelling van een internationaal akkoord tot toekenning van het statuut van kritieke infrastructuur aan een infrastructuur van de ruimtevaartsector (navigatiesystemen via satellieten) gevestigd in België.

Daarnaast heeft het Crisiscentrum in 2018 het werk verder gezet op vlak van de identificatie van essentiële diensten, o.a. in de sector drinkwater.

Een veelzijdige educatie rond een risicocultuur

Sinds 2014 is het webplatform www.risico-info.be gewijd aan de ontwikkeling van een risicocultuur in België. Gecoördineerd door het Crisiscentrum met de steun van zijn partners, richt dit webportaal zich op tal van natuurlijke, gezondheids-, technologische en veiligheidsrisico's om burgers te helpen handelen voor, tijdens en na een noodsituatie.

Met betrekking tot het nucleaire risico is een preventief informatiebeleid gevoerd met alle betrokken actoren: burgemeesters en gouverneurs, FOD Volksgezondheid, FANC, FAVV en FAGG. Naast het ruim informeren van de bevolking had de campagne ook als doel eenieder ertoe te brengen zich zo goed mogelijk voor te bereiden om bij een ongeval de juiste gedragingen aan te nemen. De boodschap werd goed ontvangen: er werden 10.953 noodplannen gemaakt door gezinnen en 643.399 doosjes jodiumtabletten verdeeld. Naast de 24 informatiesessies die door de steden en gemeenten zijn georganiseerd, zijn er 973.400 brochures verspreid via alle apothekers van het land, heeft de website nuclairrisico.be 105.355 bezoekers aangetrokken en werden de didactische video's 119.208 keer bekeken.

Het Crisiscentrum heeft in 2018 opnieuw verschillende acties opgestart waarbij iedereen wordt verzocht om zich in te schrijven voor BE-ALert, met het oog op een efficiënte alarmering. Dankzij uiteenlopende acties slaagt de risico-educatie in haar opzet: 466.688 bezoekers voor be-alert.be, de didactische video's werden 241.846 keer bekeken, 291.000 kaarten uitgedeeld in alle steden en gemeenten. Om de collegialiteit en solidariteit tussen iedereen aan te moedigen en te versterken, werd in september 2018 de BE-ALERT CHALLENGE gelanceerd, ondersteund door een actie van street marketing en 14 video's van ambassadeurs van de veiligheid. Op 4 maanden tijd waren er 77.205 extra inschrijvingen, hierdoor zijn er meer dan 500.000 gegevens in BE-ALert. In antwoord hierop en zoals aangekondigd heeft het Crisiscentrum 5 noodkits aan geëngageerde burgers en 1000 rookmelders aan bejaarden uitgedeeld. In 2019 zullen bijna 500 personen een opleiding eerst hulp kunnen volgen.

Eind 2018 werd er een laatste doelgerichte actie gelanceerd om de weerbaarheid van onze samenleving te versterken, met nieuwe acties rond zelfredzaamheid en solidariteit tijdens crisissen: videospotjes met praktische tips en getuigenissen van burgers of terreinactoren die 129.884 keer werden bekeken en een brochure met als titel "Voorbereid op een noodsituatie".

Anticiperen - Voorbereiden

- Aangepaste procedures en uitgevoerde oefeningen: elektriciteit, nucleair, terrorisme, cyberveiligheid, CBRNe,...
- 21 provinciale plannen goedgekeurd
- 68 geanalyseerde veiligheidsverslagen en 27 seveso-oefeningen

Voorbereiding in lijn met de risico's van onze samenleving

Nucleair risico, stroomschaarste, CBRNe dreiging, cyberveiligheid... In 2018 heeft het Crisiscentrum de voorbereiding van de overheden met betrekking tot deze risico's versterkt.

In het kader van het nationaal noodplan grootschalige elektriciteitspanne, wordt de risicoanalyse m.b.t. schaarste jaarlijks uitgevoerd. De relevante informatie wordt systematisch bijgewerkt, in kaart gebracht en door het Crisiscentrum onder zijn partners verspreid.

In 2018 is het nucleair en radiologisch noodplan na intens overleg bijgewerkt. Voornaamste aanpassing: versterking van de rol van de lokale actoren. Burgemeesters en gouverneurs kunnen onder bepaalde voorwaarden de eerste dringende maatregelen nemen ter bescherming van de bevolking en het leefmilieu.

De recente gebeurtenissen tonen aan dat de dreiging van CBRNe incidenten eveneens aanwezig is en in volle evolutie is. In juni 2018 werd het nationaal noodplan betreffende de aanpak van een crimineel incident of terroristische aanslag waarbij chemische, biologische, radiologische en nucleaire stoffen (CBRNe) betrokken zijn, gepubliceerd. Rekening houdend met het mogelijke gebruik van explosieve stoffen in combinatie met CBRN-stoffen werd een «e» toegevoegd aan de afkorting CBRN.

Het Crisiscentrum heeft ter versterking van de cyberveiligheid in 2018 onder leiding van het Centrum voor Cybersecurity België (CCB) meegewerkt aan de opstelling van de «Baseline Security Guideline» voor de openbare sector. Tijdens de NAVO-Top in juli 2018 is er een cyberrisico-analyse uitgevoerd om de maatregelen inzake cyberveiligheid in kaart te brengen, die op gecoördineerde wijze door het Crisiscentrum werden geïmplementeerd. Er werden ook interne procedures geoperationaliseerd voor het beheer van cyberincidenten.

Een noodsituatie kan snel grensoverschrijdende gevolgen hebben. In een streven naar coherentie blijft het Crisiscentrum in 2018 netwerken met zijn homologen en samenwerkingsprocedures opstellen met zijn buurlanden. Het Crisiscentrum heeft deelgenomen aan de oefening Shining Spring 2018 in Nederland waarbij een incident in de kerncentrale van Borssele wordt gesimuleerd. Er is een grensoverschrijdende impact voor het testen van de informatiestroom tussen homologen.

Operationalisering van noodplannen

Bovenop de strategie is de implementatie in de praktijk essentieel. Het Crisiscentrum heeft daarom in 2018 de operationalisering van noodplannen voortgezet door de expertise en de in een noodsituatie meteen bruikbare tools te ontwikkelen. Het Crisiscentrum heeft bijvoorbeeld de operationalisering van het Nationaal Cybernoodplan voortgezet. Het heeft, in samenwerking met het Centrum voor Cybersecurity België (CCB), nationale en Europese cyberoefeningen georganiseerd en eraan deelgenomen met als doel de voorziene procedures te testen.

Informatie en oefeningen m.b.t. het nucleaire risico

In het kader van een operationalisering van het nieuwe nationaal nucleair noodplan is een grootschalige verdeling van stabiele jodiumtabletten georganiseerd en zijn de partners geïnformeerd over de nieuwe bepalingen van dit noodplan. De opmaak van de eerste zonale nood- en interventieplannen is gestart, in nauwe samenwerking met de diensten van de gouverneurs. De communicatiestrategie in geval van een nucleaire crisis is bijgewerkt en verspreid naar alle betrokken overheden.

In 2018 zijn er drie nucleaire oefeningen georganiseerd: in mei in Doel, in november in Tihange en een methodologisch begeleide oefening in november voor het IRE. Deze oefeningen hebben het mogelijk gemaakt om het nieuwe plan, de bijgewerkte notificatieformulieren, zijn activeringsprocedures en de geactualiseerde crisiscommunicatiestrategie voor de eerste keer op strategisch en operationeel niveau te testen.

Acties voor het seveso-risico

In 2018 waren er 222 seveso-hogedrempelondernemingen aanwezig op het Belgische grondgebied. Om het hoofd te bieden aan het risico dat zij vertegenwoordigen, heeft het Crisiscentrum de implementatie voortgezet van het Samenwerkingsakkoord van 16 februari 2016 betreffende de beheersing van de gevaren van zware ongevallen waarbij gevaarlijke stoffen zijn betrokken: evaluatie van 68 veiligheidsverslagen en de implementatie van een meer operationele structuur van het noodplan.

Overeenkomstig de oefenstrategie, die zowel op federaal als lokaal niveau wordt bevestigd, heeft het Crisiscentrum in 2018 de organisatie ondersteund van specifieke oefeningen om de alarmering en de eerste coördinatieacties te testen: 14 oefeningen die de procedures testen op federaal en lokaal niveau en de eerste contacten met de exploitant werden uitgevoerd. Het Crisiscentrum blijft de gouverneurs ondersteunen bij hun verplichtingen inzake oefeningen voor zware seveso-ongevallen. Er zijn twee standaardoefeningen ontwikkeld en ter beschikking gesteld van de diensten van de gouverneurs. Het Crisiscentrum heeft de organisatie van dertien seveso-oefeningen op lokaal niveau aangestuurd en ondersteund. In een streven naar coherentie en samenwerking met alle partners die worden ingezet voor de beheersing van het seveso-risico heeft het Crisiscentrum binnen de samenwerkingscommissie Seveso-Helsinki meegewerkt aan de studies betreffende de verwerking van gevoelige gegevens die verbonden zijn aan dit risico.

Gedetailleerde procedures op vlak van terrorisme

Wat de terroristische dreigingen en risico's op aanslagen betreft, werd de specifieke crisiscommunicatiestrategie in 2018 herzien in het kader van een overlegproces dat door het Crisiscentrum wordt gevoerd samen met de actoren van de strijd tegen het terrorisme in België. Wat het nationaal noodplan CBRNe betreft, is de operationalisering ervan een prioriteit voor het CBRNe-expertisecentrum in samenwerking met de disciplines en nationale partners.

Op verzoek van het college van voorzitters en samen met vertegenwoordigers van de federale en programmatorische overheidsdiensten, heeft het Crisiscentrum in 2018 een canvas voor hun intern noodplan uitgewerkt. Dit initiatief vloeit voort uit de vaststellingen tijdens de "Brussels Lockdown" in november 2015 en de aanslagen in maart 2016.

Ondersteuning van de actoren van de noodplanning

De nauwe samenwerking met de lokale overheden wordt verdergezet. In 2018 heeft het Crisiscentrum 21 bijzondere provinciale nood- en interventieplannen over uiteenlopende risico's zoals elektriciteit, terrorisme, het seveso-risico of de gevangenissen, goedgekeurd. Er is een nieuwe, meer operationele structuur van de gemeentelijke en provinciale plannen ontwikkeld om de opstelling ervan en het gebruik in lokaal beheer van een noodsituatie te faciliteren. Voor een dynamische aanpak bij de uitwerking van de plannen zal deze structuur geïntegreerd worden in het nationaal veiligheidsportaal ICMS.

Gelet op de toegenomen complexiteit van risico's en vereiste expertise voor het beheer ervan, bouwt het Crisiscentrum in samenwerking met haar partners een gespecialiseerd team uit voor ondersteuning bij het beheer van noodsituaties. Volgens dezelfde netwerkfilosofie als Team D5, zal dit Crisis Support Team bestaan uit experts van het Crisiscentrum en andere actoren van het crisisbeheer in België. Het zal 24u/7d beschikbaar zijn en ingezet kunnen worden op vraag van de bevoegde lokale overheden. Het kader is in juli 2018 voorgesteld aan de provinciale noodplanambtenaren en goedgekeurd. In 2019 wordt de opleiding van de teamleden ingericht, om tegen de zomer operationeel te kunnen zijn.

Naast de doelgerichte oefeningen en opleidingen in crisiscommunicatie is de gids "opmaak van een SMS of een gesproken bericht" in mei 2018 verspreid naar de lokale communicatoren om de lokale overheden te ondersteunen in hun gebruik van BE-ALert.

Toe zien - Beheren

- Meer dan 640 oefeningen om meer dan 130 crisisprocedures te testen
- Meer dan 500.000 inschrijvingen in BE-ALERT
- Meer dan 11 miljoen passagiers gescreend door de BelPIU

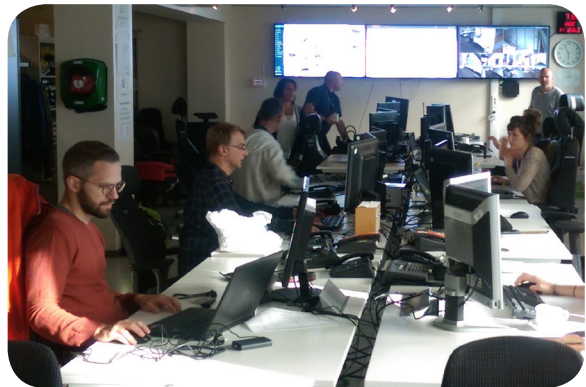
Een waakfunctie 24u/7d voor het continu informeren van overheden en bevolking

Het Crisiscentrum beschikt over een Permanentie die 24u/24 en 7d/7 actief waakzaam is: opvolging van de actualiteit, (inter)nationaal contactpunt van de overheden, permanente telefoonlijn voor ministers en partners, volgen van (sociale) media, ...

Als knooppunt van informatie heeft het Crisiscentrum in 2018 meer dan 2.500 overzichten m.b.t. security en safety verstuurd naar de betrokken overheden en diensten. Er werden ook meer dan 1.000 informatie- of alarmeringsberichten (SMS) verstuurd naar onze partners.

De permanentie-medewerkers hebben in 2018 vooral de situaties gevolgd in het kader van een eventuele stroomschaarste, de Afrikaanse varkenspest opgespoord in de provincie Luxemburg of de acties van de 'gele hesjes' en in het bijzonder de herrieschoppers in deze sociale beweging.

Het Crisiscentrum heeft in 2018 uitzonderlijk zijn deuren opengezet voor twee reportageploegen voor "Question à la Une" (RTBF) en "De Veiligheid van het land" (VRT). Na 1 week draaien voor het ene programma en 6 maanden voor het andere kan iedereen zien wat er dagelijks in het Crisiscentrum en achter de coulissen gebeurt. Het Crisiscentrum staat ook in contact met de bevolking via zijn website en de sociale media vanuit de zorg voor een open communicatie en een voortdurende dialoog.

Een 24/7 screening van passagiers

Het door de parlementaire onderzoekscommissie 'aanslagen' gewenste need-to-share-principe kent een zeer concrete uitwerking in de structuren en procedures van de BelPIU. Zo wordt er voor gezorgd dat in geval van meervoudige hits de betrokken diensten op een geautomatiseerde wijze onmiddellijk hierover worden geïnformeerd. Op basis hiervan treedt een mechanisme van informatiedeling tussen de betrokken diensten van de BelPIU in werking.

BelPIU is er in 2018 in geslaagd om 20 luchtvaartmaatschappijen die in België actief zijn aan te sluiten, waardoor de gegevens van 35% van de passagiers die vanuit of naar ons land hebben gevlogen, hetzij ongeveer 11 miljoen passagiers, kunnen worden ontvangen. Door het analyseren van deze belangrijke database kan de strijd tegen het terrorisme en de georganiseerde criminaliteit worden opgevoerd.

Dit is een continu proces en een continue instroom aan data. Alle verwerkte informatie (hits) wordt op een 24/7 basis verder geanalyseerd en indien het om verdachte reisbewegingen gaat wordt om een controle verzocht door de politie en/of douanediens ten. Het resultaat van die controles is op haar beurt een waardevolle input om de werking verder te verfijnen.

Geoptimaliseerde snelle respons op noodsituaties

Bij de voorbereiding van de grote evenementen of bij de operationalisering van het crisisbeheer heeft het Crisiscentrum ervoor gezorgd om het principe "eenheid op het terrein en bij de bevelvoering" toe te passen. Het doel is om snel operationele akkoorden te verkrijgen, rekening houdend met de beschikbare krachten, het multidisciplinaire karakter van deze ingezette krachten en de globale toepasbaarheid van het dispositief.

Concreet: in 2018 waren er ongeveer 130 bijgewerkte of opgerichte crisisprocedures, die de eerste acties van de Permanentie bij een incident of bij crisisbeheer aangeven, bijvoorbeeld in geval van cyberaanvallen of incidenten aan de kritieke haveninfrastructuren. Om deze procedures te testen werden er in 2018 640 oefeningen uitgevoerd (communicatie- of alarmeringstesten, interne of internationale oefeningen,...). Er kwam bijvoorbeeld een betere informatiedoorstroming tot stand met de operatoren van de mobiliteit, die goedgekeurd werd door de betrokken ministers.

Om een snelle en passende beslissingname aan te moedigen, beschikt de 24u/7d Permanentie van het Crisiscentrum over een meer beveiligde en gemoderniseerde technische infrastructuur waarvoor de werkzaamheden in 2019 voortgezet worden. Tevens is het eigen Business Continuity Plan aangepast.

Efficiëntere crisiscommunicatie

Om te voldoen aan de noden van zijn partners en van de bevolking ontwikkelt het Crisiscentrum moderne en unieke technologische instrumenten om het crisisbeheer en de crisiscommunicatie zoals BE-Alert te vergemakkelijken. Tegelijk wordt het bestaande netwerk met 570 sirenes uit dienst genomen.

BE-Alert zorgt ervoor dat de bevolking efficiënt kan worden gealarmeerd. In slechts 18 maanden tijd hebben 456 steden en gemeenten zich ingeschreven voor BE-Alert (dus bijna 77% van de gemeentelijke overheden van het land) en zijn er meer dan 500.000 gegevens ingevoerd waardoor de ingeschreven burgers gericht kunnen worden gealarmeerd. BE-Alert is al meer dan 45 keer geactiveerd: brand, stroomonderbreking, waterverontreiniging, ...

In 2018 heeft het Crisiscentrum twee ontwikkelingsassen gevolgd voor BE-Alert: de consolidatie van de gebruikersgemeenschap en de integratie van nieuwe technologieën binnen het platform. De partners van BE-Alert werden continu geïnformeerd over de evoluties en goede praktijken via de Newsletter Crisis Management of via één van de 67 opleidingen. De noodzakelijke technische integraties werden uitgevoerd om de activeringsprocedure van de alarmering via gelokaliseerde SMS-berichten te versnellen en te automatiseren. Door de technische aanpassingen kon het gebruik van het instrument door onze partners en voor de burgers ook verbeterd worden.

Sinds januari 2018 is de eerste donderdag van de maand de vaste dag voor het testen van de alarmeringskanalen overal in België. In 2018 hebben meer dan één derde van de ingeschreven steden en gemeenten een test van BE-Alert uitgevoerd. In juli 2018 hebben 145 steden en gemeenten een testbericht gestuurd naar (een deel van) de geregistreerde burgers: in totaal werden er 314.500 berichten verstuurd. In september 2018 was er een nationale test om het massaal versturen van mails te testen: er werden 366.567 mails verstuurd, met een slaagpercentage van 99,97%.

Als bewijs van de internationale aandacht voor BE-Alert heeft het Crisiscentrum op 13 december 2018 een "eretrofee" ontvangen, voor deze belangrijke innovatie in de aanpak van het alarmeren van de bevolking, die in Frankrijk werd uitgereikt tijdens het 11de Forum d'Information des Risques Majeurs.

Evalueren - Ontwikkelen

- 3 bijgewerkte fundamentele wetteksten voor crisisbeheer
- Voorzitterschap van tientallen internationale vergaderingen van de BENELUX of voor de analyse van passagiersgegevens (PNR)
- 2.780 evenementen, testen, oefeningen of crisissen beheerd via ICMS

Geactualiseerd crisisbeheer

Naar aanleiding van de aanslagen van 22 maart 2016 heeft de parlementaire onderzoekscommissie naar deze aanslagen drie rapporten over de hulpdiensten en de veiligheidsarchitectuur opgesteld. Het Crisiscentrum baseert zich in 2018 op de geformuleerde aanbevelingen inzake coördinatie en crisisbeheer.

In eerste instantie kwam het tot een herziening van het koninklijk besluit van 18 april 1988 tot oprichting van het “Coördinatie- en Crisiscentrum van de Regering” om het juridisch kader en de realiteit van onze acties, die in 30 jaar tijd sterk geëvolueerd zijn, op elkaar af te stemmen.

In 2018 is ook een analyse gemaakt van de bestaande nationale noodplannen om, zoals de parlementaire onderzoekscommissie het aanbeveelt, over te gaan naar een meer geharmoniseerde structuur voor nationale noodplannen én een codificatie van de wetgeving inzake noodplanning en crisisbeheer. Het koninklijk besluit van 16 februari 2006 betreffende de nood- en interventieplannen van de lokale overheden werd herzien, in samenspraak met de betrokken partners en de actoren van het lokale crisisbeheer en noodplanning.

Het nationaal noodplan betreffende de aanpak van een terroristische gijzelneming of terroristische aanslag is herschreven, op basis van de ervaringen van reële noodsituaties en oefeningen die georganiseerd zijn in 2017 en 2018 én rekening houdend met de aanbevelingen van de parlementaire onderzoekscommissie, in samenwerking met de gouverneurs en de gerechtelijke autoriteiten.

Deze teksten zullen voorgelegd worden aan de bevoegde instanties voor een publicatie in 2019.

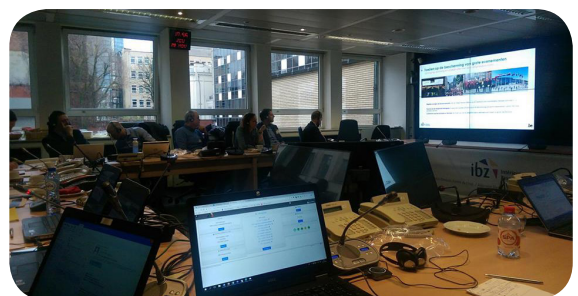
Versterkte internationale uitwisselingen

Het Crisiscentrum stond in 2018 in voor het Belgisch voorzitterschap van de werkgroep SENN-CRISE van de Benelux: uitwisselingen van expertise en ervaring in risicoanalyse, crisisbeheer en crisiscommunicatie, semestriële bezoeken van de Crisiscentra en communicatietesten.

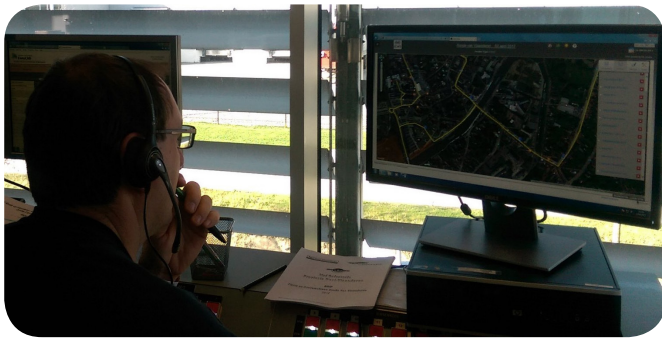
In het kader van de Week van de Veiligheid van de Benelux in november 2018 heeft het Crisiscentrum verschillende deskundigen van de Crisiscentra van de Benelux ontvangen. Deze werkbezoeken vinden regelmatig plaats en zijn steeds een ideale gelegenheid om expertise en ervaring te delen en de banden aan te halen. Tijdens dit bezoek dat prioritair bestemd was voor de 24u/7d Permanentiediensten, werd de nadruk op hun verzoek gelegd op de informatieuitwisseling ingeval van crisis en alarmering van de bevolking. Tijdens een bespreking konden de wederzijdse verwachtingen en de actiepunten worden geïdentificeerd. Er vond een strategische raadpleging plaats tussen de verschillende Directeurs-generaal die bevoegd zijn inzake crisisbeheer en politionele samenwerking om samen de gemeenschappelijke projecten en collectieve uitdagingen in crisisbeheer aan te pakken.

Wat het seveso-risico betreft, zijn de homologen van de seveso-noodplanning van de Benelux-landen, naast een deelname in december 2018 aan de 10de Conferentie van de Partijen aan de Conventie over de grensoverschrijdende impact van de industriële accidenten, samengekomen om de informatiestroom zowel in voorbereiding als bij het beheer van het seveso-incident te controleren en te ontwikkelen.

Het Crisiscentrum is ook heel actief op Europese en internationale fora met de analyse van passagiersgegevens als onderwerp: voorzitterschap en covoorzitterschap van of deelname aan diverse werkgroepen (Informal Working Group PNR, PNR-Comité van de World Customs Organisation, WG PNR van IATA, internationale Taskforce voor de studie van de implementatie van een PNR-systeem binnen de sector van de internationale hogesnelheidstreinen, projectPiu.net over de uitwisseling van gegevens tussen Lidstaten en met de derde landen en Europol, Europese opleidingscycli van de PNR-analisten,...).

Verdere ontwikkeling van het veiligheidsportaal

Sinds begin 2017 is een nationaal veiligheidsportaal in gebruik voor het delen van informatie rond noodplanning en crisisbeheer: Incident & Crisis Management System (ICMS). Dit beveiligd webplatform is in 2018 een absolute noodzaak geworden. De verschillende overheden en interventiediensten bevoegd voor crisisbeheer, hetzij 14.500 gebruikers in 2018, kunnen op die manier op een vlotte manier gegevens raadplegen en delen. Thans zijn 905 noodplannen en 27.900 relevante adressen opgelijst in ICMS.

In 2018 zijn alle noodsituaties waarvoor een fase van crisisbeheer werd afgekondigd beheerd binnen deze beveiligde omgeving, waardoor een vlottere informatiedeling tussen de betrokken diensten mogelijk was. In 2018 staat ICMS voor bijna 2.780 situaties waaronder 1.387 testen, 472 oefeningen, 576 evenementen en 340 echte incidenten. Via de toepassing hebben de diensten toegang tot specifieke functionaliteiten, zoals een logbook, kaartmateriaal, visualisatie van rookwolken, raadpleging van beddenscapaciteit in ziekenhuizen, ...

In 2018 is verder ingezet op de operationele werking van het nationale veiligheidsportaal, met aandacht voor verbeteringen, nieuwe integraties en opleiding. Om te beantwoorden aan de (evoluerende) behoeften van haar gebruikers, is het nodig om blijvend aandacht te hebben voor de ontsluiting van gegevens, de informatieveiligheid en het gebruiksgemak van de toepassing.

In 2018 is een security audit gerealiseerd en zijn aanpassingen aangebracht voor de toepassing van de "General Data Protection Regulation" (GDPR). Tegelijk is een migratie voorbereid zodat de gegevens volledig binnen een overheidsomgeving in België worden beheerd. Een gelijkaardige oefening werd gemaakt voor de GIS-toepassing van het Crisiscentrum.

Doelstelling 2020: een multidisciplinair, interdepartementaal en internationaal Crisiscentrum dat 24/7 klaar staat met een aangepaste infrastructuur om in te spelen op de maatschappelijke uitdagingen en om een strategische ondersteuning te bieden aan alle partners en veiligheidsactoren

Ter nagedachtenis aan voormalig directeur-generaal a.i.
Alain Lefèvre(1962-2018)